

K ó d s z á m :

Državni izpitni center

M 0 9 2 1 3 1 1 2

ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV MINT ANYANYELV

2. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2009. augusztus 24., hétfő / 90 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A jelölt egy értékelőlapot és egy pótlapot kap a vázlatkészítéshez.

A nem művészi szöveg perforált lapon van, amelyet a jelölt óvatosan kitép(het).

ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát (az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon)! Kódszámát a pótlapra is írja rá!

A feladatlap 27 feladatot tartalmaz. Összesen 120 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a **feladatlapba** az erre kijelölt helyre! Írjon olvashatóan, ám ne csak nyomtatott nagybetűkkel! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat nulla (0) ponttal értékeljük. Ügyeljen válaszadásában a nyelvhelyességre és a helyesírásra (egyes feladatok esetében pontlevonás jár)! Az utolsó feladathoz vázlatot készíthet a pótlapra, ám azt az értékelés során nem vesszük figyelembe.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 1 üres.

MELLÉKLET**Tények és tévhitek az olvasásról****1. Árulkodó könyvhegyek**

Tavaly A Nagy Könyv vetélkedő, idén a legfrissebb könyvpiaci adatok ragadtatták lelkes nyilatkozatokra az illetékeseket. De nem mindenki osztja az optimizmust.

2. *A dolgok színe:* 2005-ben közel tizenháromezer kötetet adtak ki Magyarországon, az üzletekben 41 millió könyvpéldányt adtak el 62,7 milliárd forint értékben. Ebből 11 milliárdot szépirodalomra költöttünk, ami egyedülálló arány Európában. Régen azt mondták, hogy a líra országa vagyunk, mára viszont a próza országává lettünk. A magyar oktatási rendszernek köszönhetően megmaradt az olvasásszeretet. A könyves egyesülés igazgatója szerint a fiataloknak szóló magyar könyvkiadás részesedése tavaly felzárkózott a nyugat-európai mértékhez, a szépirodalmi könyvek eladása meg is haladta azt. Az Alexandra üzleteinek száma két éve még alig haladta meg a húszat, 2005-ben már csaknem hatvan boltja, könyvesháza volt. Intenzíven terjeszkedik a többi kereskedés is.
3. *A dolgok visszája:* A Századvég-Tárki felmérése szerint azonban minden társadalmi csoportban nőtt a könyvet sosem olvasók aránya, elsősorban a középgeneráción belül; csökkent az olvasásra fordított idő, kevesebben vásárolnak könyvet, mint korábban, de ők többet költenek. Emiatt is jelentős túltermelési válság alakult ki a könyvszakmában, s mára csaknem telítődött a piac. Van olyan kiadói vélemény, hogy Magyarországon évente négyszer annyi könyvet adnak ki, mint amennyire igény van.

4. Hova lettek az olvasók?

Az előző rendszerben – erős túlzással – szívesen hangoztatták, hogy a magyar „olvasó nép”, és a dicsfényből a rendszerváltás idejére is jutott. 1989-ben a felnőtt lakosság 76 százaléka (35% rendszeresen, 41% ritkán) olvasott, tavaly viszont csaknem minden második felnőtt (42%) egyáltalán nem vett a kezébe könyvet. A könyvet vásárlók aránya három év alatt 10%-kal csökkent, s jelentősen visszaesett a könyvet ajándékozók száma is.

5. Kérdés az, kik és mit vásárolnak, s hogyan nő évről évre a könyvpiac bevétele, ha egyre kevesebb a vásárló. A felmérés erre is megadja a választ: a szűkülő vevőkör minden évben többet költ, mert elsősorban trendi vagy minőségi (tehát drágább) könyveket vásárol.
6. A korábbi évekhez hasonlóan a legnagyobb bevételt – az összforgalom több mint egynegyedét – a tankönyvek, nyelvkönyvek hozzák. Jól fogynak az ismeretterjesztő kiadványok is, míg a szakkönyvek, lexikonok, szótárak eladása 15,1%. A szépirodalmi művek aránya 17,8%, míg a gyerek- és ifjúsági kiadványoké több mint 10%.

7. Alig érti, mit olvas

A statisztikai hivatal adatai szerint a rendszerváltás utáni évtizedben minden rétegben és korosztályban rohamosan csökkent az olvasási kedv, de a legdrasztikusabb változást a 15–19 éves fiataloknál észlelték. Náluk napi harminckilencről (1986) egy percre (1999) zuhant az olvasásra szánt idő egy átlagos őszi napon. Ez a korosztály most fejezi be egyetemi tanulmányait, s nyomában már csak olyan korosztályok érkeznek, amelyek a számítógép és a televízió előtt nőttek fel. (Amerikai kutatók megállapították, hogy a televízió előtt eltöltött idő fordítottan arányos az olvasási és házi feladat-készítési képességekkel.) Olvasni nem szeretnek, és sokuknál valóban gondot jelent a szöveg megértés.

A Könyvjelző 2006. júniusi száma nyomán

Üres oldal

Olvassa el figyelmesen a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat! Kérjük, ügyeljen a helyesírásra is! A **H** betűvel jelölt feladatokban azt is értékeljük.

1. A melléklet tudományos-ismeretterjesztő típusú szöveg. Állapítsa meg, igazak (I) vagy hamisak-e (H) a mellékelt szövegre vonatkozó állítások! Írja a vonalra a megfelelő betűjelet!

Jelentős szerepet kapnak benne a vizuális eszközök. _____

A szöveg kohéziója az ok-okozati összefüggésekre épül. _____

Hangulati és érzelmi hatást keltő szavak is szerepelnek benne. _____

A tudományos és a publicisztikai stílus jegyei keverednek benne. _____

(4 pont)

2. Karikázza be annak az állításnak a betűjelét, amelyik a *legkevésbé* érvényes a szövegre!

A Bemutatja a magyar könyvpiac helyzetét.

B Bemutatja a magyarok olvasási szokásait.

C Bemutatja a magyar kulturális valóságot.

D Bemutatja a magyarok könyvvásárlási kultúráját.

(2 pont)

3. a) Értékelje a címet stilisztikai szempontból! Három jellemzőt említsen!

- b) Fogalmazza meg tömören a három alcím szövegbeli szerepét! Két dolgot említsen!

(4 pont)

4. Igazak (I) vagy hamisak (H) a magyarokra vonatkozó állítások? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

2005-ben a magyarok vásároltak legtöbb szépirodalmi könyvet. I H

Az ifjúsági kiadványok száma ma már megfelel az európai trendeknek. I H

A magyar könyvpiacon sokkal nagyobb a kínálat, mint a kereslet. I H

Az elmúlt tizenöt évben növekedett az olvasók száma. I H

A mostani vásárlókörre a növekvő igényesség jellemző. I H

(5 pont)

5. Magyarázza meg az alábbi két szószerkezet jelentését, majd fogalmazza meg egy-egy mondatban a megjelölt részek lényegét!

a dolgok színe (2. rész): _____

lényege: _____

a dolgok visszája (3. rész): _____

lényege: _____

(4 pont)

6. a) Írja le a 3. és a 7. rész alapján, melyik két felmérés adataira hivatkozik a szöveg írója!

_____
_____

- b) Írja be a 4. rész alapján az olvasási szokásokra vonatkozó hiányzó adatokat!

1989-ben a felnőttek _____%-a rendszeresen olvasott. Egy 2005-ös felmérés szerint

a felnőtt lakosság kb. _____ %-a vesz könyvet a kezébe.

(4 pont)

7. Melyik könyvek hozzák a legnagyobb bevételt a kiadók számára? Állítsa őket növekvő sorrendbe (1–5.) a 6. rész alapján!

_____ szépirodalmi művek
_____ gyermek- és ifjúsági kiadványok
_____ szakkönyvek, szótárak és lexikonok
_____ tankönyvek és nyelvkönyvek
_____ ismeretterjesztő kiadványok

(3 pont)

8. Értelmezze a 7. rész alapján az amerikai kutatók megállapítását!

_____
_____

(2 pont)

9. Egészítse ki a táblázat üres rovatait!

a szó	a szóban érvényesülő mássalhangzótörvény	a szó írásában alkalmazott helyesírási alapelv
megadja		
összforgalom		
hozzák		a kiejtés elve

(5 pont)

10. Keresse meg a 4. rész utolsó mondatában azt a két mély hangrendű szót, amelynek magas hangrendű párja illik az alábbi mondatokba! Írja is be azokat!

A barátomnak az a legfőbb _____, hogy nagyon sokat segít a gyengébbeknek.

A szőke lányban a ragyogó kék _____ a legszebb.

(2 pont)

11. Írja ki a 4. részből az alábbi jelentéseknek megfelelő két szót! Karikázza be a szövegbeli jelentés számát is!

_____

- fn 1. Az az eljárás vagy tény, hogy valaki a valóságosnál nagyobbak, fontosabbnak tüntet fel valamit.
 2. *irodalomtudomány* A valóságosnál nagyobb fokot, erősebb mértéket jelentő kifejezés használata mint stilisztikai eszköz.
 3. Mértéktelenség, szertelenség.

_____

- fn *választékos* 1. Képzőművészeti ábrázolásban különösen a szentek fejét övező fény(koszorú). 2. *ritka* Dicsőség. 3. *gyakran gúnyos* Áradozó, túlzó dicséret.

(4 pont)

12. Fogalmazza meg tömören az alábbi kifejezések szövegbeli jelentését

nem mindenki osztja az optimizmust (1. rész)

_____

lelkes nyilatkozatokra ragadtatták az illetékeseket (1. rész)

_____

intenzíven terjeszkedik a többi kereskedés (2. rész)

_____

(6 pont)

13. Írja ki a 3. részből az alábbi szavak ellentétes jelentésű párját!

állandóan, mindig, gyakran: _____

lényegtelen, elhanyagolható: _____

(2 pont)

14. Válassza ki és írja a vonalra a *könyv* előtagú összetett szó hiányzó utótagját!

gyűjtő, gyártó, másolás, méh, moly, nyomtatás

Ifjúsági csoportok, iskolák jelentkezhetnek a könyv _____ akciónkba.

Nem mondhatnám, hogy könyv _____ vagyok, sok másban is találok örömet.

A könyv _____ feltalálását Johannes Gutenberg nevéhez kötik.

(3 pont)

15. Egészítse ki a mondatokat az alábbi szóval, illetve szó szerkezettel!

olvasnivaló, olvasni való

Az _____ könyv az asztalomon hever.

Rengeteg _____ vár rám.

(2 pont)

16. Írja az alábbi összetett szavak utáni vonalra a megfelelő betűjelet!

könyvkiadás _____

könyvesház _____

olvasásszeretet _____

könyvhegy _____

- A Sem az előtag, sem az utótag nem képzett szó.
- B Az előtag is, az utótag is képzett szó.
- C Csak az utótag képzett szó.
- D Csak az előtag képzett szó.

(4 pont)

17. Bontsa elemeire az alábbi szóalakokat! Írja az egyes morfémák fölé a megfelelő betűjelet!

T = szótó, K = képző, J = jel, R = rag

I G A Z G A T Ó J A

M E G H A L A D T A M

(4 pont)

18. Egészítse ki a táblázatot a 3. rész első mondata alapján!

a szó	szófaja	mondatrész értéke
olvasók		
	befejezett melléknévi igenév	
	határozatlan számnev	tárgy

(5 pont)

19. Helyettesítse a következő szó szerkezetek idegen szavát magyarra!

trendi könyv _____

drasztikus változás _____

(2 pont)

20. Egészítse ki a mondatokat a zárójelben lévő ige megfelelő alakjával!

Tegyünk meg mindent azért, hogy ne _____ (visszaesik)

a könyvet olvasók száma! Azt akarjuk, hogy évről évre _____ (nő) az

olvasási kedv. _____ (vesz) a kezébe te is minél több könyvet!

(3 pont)

21. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi két szó szerkezetre vonatkozó állítások? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

szeretnek olvasni

a könyvről írni

Mindkét szó szerkezet alárendelő. I H

Mindkét szó szerkezet alaptagja főnévi igenév. I H

Az első szó szerkezet tárgyas, a második határozós. I H

(3 pont)

22. Elemezze mondatrészek szerint a következő egyszerű mondatot!

Tavaly visszaesett a könyvet ajándékozók száma.

(5 pont)

23. Alakítsa át az összetett mondatot egyszerűvé, az egyszerűt összetetté! Határozza meg az összetett mondatok fajtáját is!

H

Van olyan kiadói vélemény, hogy nálunk évente túl sok könyvet adnak ki.

az összetett mondat fajtája: _____, _____

átalakítva: _____

A magyar oktatási rendszernek köszönhetően megmaradt az olvasásszeretet.

átalakítva: _____

az összetett mondat fajtája: _____, _____

(6 pont)

24. Készítse el az alábbi többszörösen összetett mondat ábráját! Jelölje a tagmondathatárokat is!

Ez a korosztály most fejezi be egyetemi tanulmányait, s nyomában már csak olyan

korosztályok érkeznek, amelyek a számítógép és a televízió előtt nőttek fel.

(3 pont)

25. Állítsa betűrendbe a következő szavakat, számozással (1–6.) jelölje a sorrendjüket!

_____ könyvpiac, _____ könyvpéldány, _____ könyvéhség, _____ könyvkiadás,

_____ könyvesház, _____ könyvkereskedés

(2 pont)

(25 pont)